

Pro Accesibilitate

Pro Incluziune

Pro Democrație!

DIN SUMAR:

- *A fost lansată lucrarea „Omul din lumea tăcerii”*
- *„Datorită acestor ochelari, putem să ne trăim viața altfel”*
- *Se măjorează alocațiile lunare pentru întreținerea copiilor rămași fără ocrotire părintească!*
- *Centrul „Low Vision” urează tuturor La Mulți Ani !*
- *Gala RemarcAbilitatea.*

Acest buletin a fost elaborat cu suportul informativ AOPD în cadrul Proiectului „Parteneriate pentru incluziunea persoanelor cu dizabilități”, implementat de Alianța Organizațiilor pentru Persoanele cu Dizabilități în cadrul Programului „Inițiativă Comună de Promovare a Oportunităților Egale” implementat de Fundația Est Europeană și Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare din resursele acordate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, Guvernul Suediei și de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA și al proiectului „Advocacy pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități de auz”, implementat de de Alianța INFONET, în parteneriat cu Asociația Surzilor din Republica Moldova, cu suportul financiar al Ambasadei Finlandei la București.

Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al donatorilor.

Femeile cu dizabilități din Republica Moldova se simt discriminate de societate

Clinica Juridică Universitară și Asociația Profemei au lansat rezultatele studiului „Barierele și necesitățile femeilor cu dizabilități din Republica Moldova”, care prezintă problemele femeilor cu dizabilități în principalele domenii ale vieții: educație, muncă și sănătate.

Studiul conține informații obținute în cadrul a zece focus-grupuri realizate în diverse regiuni din țară – urban și rural. Grupul a fost format din peste 150 de femei cu diverse dizabilități: auz, locomotorii, mintale, de vedere și somatice.

Marea majoritate a femeilor și fetelor cu dizabilități, participante la discuțiile desfășurate în cadrul focus-grupurilor, au declarat că se consideră a fi discriminate. O constatare ce vine după șase ani de la ratificarea Convenției ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități (CDPD).

Femeile menționează că sunt dublu discriminate, atât pe criteriu de gen, cât și pe criteriu de dizabilitate, iar politica statului în domeniul incluziunii sociale ale persoanelor cu dizabilități se bazează pe o abordare generală a dizabilității și nu pune în evidență cerințele specifice care reies din tipul de dizabilitate, genul și vârsta acestora.

Potrivit expertului Olga Cenușa, autoarea studiului, femeile cu dizabilități se integrează dificil în societate, deoarece întâmpină bariere majore în a avea acces la educație, muncă și servicii medicale.

„Spre exemplu, femeile cu dizabilitate de auz nu pot accesa de sine stătător serviciul medical de urgență și cu dificultate pot beneficia de celelalte servicii medicale. Femeile cu dizabilități de vedere și femeile cu dizabilități locomotorii, utilizatoare de scaun rulat, sunt limitate în posibilitatea de a accesa în mod liber orice serviciu din cauza inaccesibilității infrastructurii. Lipsa măsurilor de ajustare a programului de educație la necesitățile fetelor cu dizabilități psihosociale, provoacă segregarea acestora de societate, prin învățarea la domiciliu, fie în instituții specializate. Cu regret, putem constata că până în prezent nu există un mecanism clar de susținere, informare și ghidare a familiilor copiilor cu dizabilități”, a conchis Olga Cenușa.

Una dintre barierele cu care se confruntă copiii femeilor cu dizabilități de auz ține de instituțiile de învățământ general (preșcolar, gimnazial, liceal), care nu sunt adaptate. În grădinițele și școlile generale, profesorii, dar și cadrele didactice de sprijin nu cunosc limbajul mimico-gestual. În prezent, nicio persoană cu surditate totală nu frecventează instituțiile de învățământ general.

În studiu se mai arată că femeile cu dizabilități mintale, rezidente ale internatelor psihoneurologice, nu au acces la educația continuă. Majoritatea femeilor, intervievate în cadrul focus-grupurilor, au menționat că nu pot scrie și nici citi, deoarece nu au primit studii adecvate, iar din momentul plasării în internat nu au beneficiat de serviciile de educație.

În câmpul muncii, femeile cu deficiențe de auz sunt hărțuite psihologic din partea angajatorilor și a colegilor de serviciu. Odată angajate, se adaptează mai greu, îndeplinesc sarcinile mai lent ca ceilalți și în asemenea cazuri li se reproșează acest fapt, uneori fiind înjosite, luate în râs etc. În prezent, persoanele cu dizabilitate de auz nu pot solicita de sine stătător serviciul medical de urgență, deoarece nu există linie telefonică adaptată necesităților persoanelor cu dizabilitate de auz sau posibilitatea accesării serviciilor prin sms etc.

Studiul „Barierele și necesitățile femeilor cu dizabilități din Republica Moldova” a fost realizat în cadrul proiectului „Respectarea drepturilor femeilor cu dizabilități, un prim pas spre preîntâ-

pinarea discriminării”, finanțat de Fundația Soros-Moldova/ Programul Egalitate și Participare Civică.

Sursa:

[http://profemei.md/2016/11/25/femeile-cu-dizabilitati-din-republica-moldova-se-simt-discriminate-de-societate/#iLightbox\[gallery548\]/0](http://profemei.md/2016/11/25/femeile-cu-dizabilitati-din-republica-moldova-se-simt-discriminate-de-societate/#iLightbox[gallery548]/0)

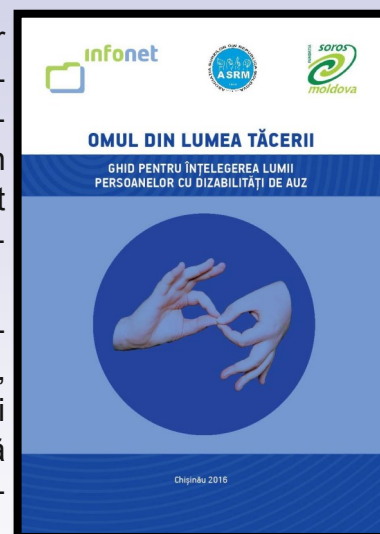

A fost lansată lucrarea „Omul din lumea tăcerii”

O carte dedicată celor care nu au darul auzul, dar și a tuturor celor care au o legătură cu ei – părinților copiilor surzi, pedagogilor, educatorilor, medicilor, persoanelor care au în colectivul lor de muncă persoane surde, a fost lansată recent. Prin intermediul cărții „Omul din lumea tăcerii”, autorii vor să arate asemănările și cât de mici sunt deosebiriile dintre cei cu și fără abilitatea de a auzi, să descrie problemele cu care se confruntă și facilitățile pe care le au.

Lucrarea „Omul din lumea tăcerii. Ghid pentru înțelegerea lumii persoanelor cu dizabilități de auz”, tipărită într-un tiraj de 500 exemplare, a fost creată de o echipă de autori formată din 4 experți consacrați din cadrul Asociației Surzilor din Republica Moldova, cu o experiență de peste 20 de ani de activitate în domeniu. Doi din experți sunt persoane cu dizabilități auditive.

Potrivit Corneliei Bodorin, doctor în psihologie, conferențiar universitar la Institutul de Medicină Urgentă și co-autorul cărții, lucrând la acest proiect ea și-a făcut și datoria de cetățean, care are menirea de a populariza aceste cunoștințe și de a promova ideea incluziunii sociale reușite a persoanelor cu surditate în realitatea contemporană. Întrebată cât de adaptat este sistemul educațional din Republica Moldova la nevoile persoanelor cu deficiențe auditive, aceasta a spus că „În Moldova există doar 5 instituții specializate pentru dizabilitați grave de auz, unde copiii pot beneficia de asistență profesională, mai cu seamă la primele etape. Insist asupra sistemului educațional general pentru copii protejați și pentru copiii cu implant cohlear (preferențial-după o pregătire cu surdopedagogul). Într-adevăr, școlile din țara noastră sunt școli inclusive doar în devenire! Educația incluzivă este corectă, dar acest sistem este cel mai costisitor din toate posibile și mai este nevoie de mult timp pentru a asigura calitatea procesului educațional din Republica Moldova”.

Angela Chiaburu, Directorul Centrului Republican de Audiologie, co-utoare a lucrării „Omul din lumea tăcerii”, este de părerea că problema persoanelor cu deficiențe de auz depășește cadrul medicinei. „Consider foarte important și felicit inițiatorii acestui Proiect, pentru relevarea acestei probleme prin prisma multidisciplinară. Lucrarea este dedicată nu doar pacienților cu deficiențe de auz, fiecare dintre noi mai mult ori mai puțin avem tangențe cu aceste persoane.

„Incluziunea socială este un proces continuu și eficiența acestuia depinde de participarea activă a fiecărui membru al societății la partajarea și soluționarea acestor idei și la rezolvarea problemelor estimate”, a conchis Cornelia Bodorin.

Sursa: <http://www.moldova.org/fost-lansata-lucrarea-omul-din-lumea-tacerii/>

Persoanele cu dizabilități reprezintă aproximativ

5 la sută din populația RM

Numărul estimat al persoanelor cu dizabilități în țară este de 184,5 mii de persoane, inclusiv 12,9 mii de copii cu vârsta de până la 17 ani. Aceste persoane reprezintă 5,2% din populația totală, iar copiii cu dizabilități constituie 1,9% din numărul total al copiilor din țară, arată datele Biroului Național de Statistică. În medie, la 10 mii de locuitori revin 519 de persoane cu posibilități reduse și 188 de copii cu dizabilități la 10 mii de copii cu vârsta de 0-17 ani respectiv. Aproape fiecare a șaptea persoană cu handicap

se încadrează în categoria celor cu deficiențe severe. Sub aspect de gen, ponderea bărbaților în structura persoanelor cu posibilități fizice reduse este mai mare și constituie 52,4%, iar la 10 mii de bărbați revin în medie 566 de bărbați cu dizabilități, comparativ cu 476 pentru femei.

Persoanele cu dizabilități în proporție de 62 la sută sunt din mediul rural, iar comparativ cu 2011 ponderea lor s-a majorat cu 5,7%. Astfel, rata dizabilității pentru mediul rural constituie 557 de persoane la 10 mii de locuitori, comparativ cu 461 de persoane cu dizabilități la 10 mii de locuitori din mediul urban.

Din numărul total, 183,6 mii de persoane sunt la evidența organelor asigurării sociale de stat, iar circa 900 - în evidența organelor de forță. În structura persoanelor cu dizabilități la evidența organelor de asigurări sociale, pensionarii cu dizabilitate reprezintă 74%, iar beneficiarii de alocații - circa 26%. Pe parcursul lui 2015 circa 136,3 mii de persoane cu handicap au beneficiat de pensii de dizabilitate, iar 47,3 mii de persoane au beneficiat de alocații sociale, dat fiind faptul că nu întrunesc condițiile necesare pentru obținerea dreptului la pensie. Din numărul total al persoanelor cu capacități reduse aflate la evidența organelor asigurării sociale circa 41% au vârsta de 55-64 de ani și 40% vârsta de 30-54 de ani. În proporție de 96 la sută din cazuri, dizabilitatea a survenit în urma unei boli obișnuite și aproape 2 la sută pe motiv de boală profesională și accidente de muncă. Sursa: <http://jurnal.md/ro/social/2016/12/5/persoanele-cu-dizabilitati-reprezinta-aproximativ-5-la-suta-din-populatia-rm/>

Moldova este obligată să accelereze procesul de incluziune socială a persoanelor cu dizabilități

În contextul Zilei Internaționale a persoanelor cu dizabilități marcată în fiecare an pe 3 decembrie, Centrul de Informare în domeniul Drepturilor Omului solicită guvernului asigurarea și respectarea pe picior de egalitate și în măsură deplină, a drepturilor persoanelor cu necesități speciale. Potrivit unui raport al comitetului ONU privind drepturile persoanelor cu dizabilități elaborat de CAJPD, cu participarea a 26 de organizații a societății civile: "existența obstacolelor în exercitarea de către persoanele cu dizabilități a dreptului de a participa la viața politică și publică a comunității, le privează de ocazia de a influența elaborarea și punerea în aplicare a actelor normative și politicilor care le influențează viața de zi cu zi. Sursa: http://www.civic.md/stiri-ong/35172-moldova-este-obligata-sa-accelereze-procesul-de-incluziune-sociala-a-persoanelor-cu-dizabilitati.html?utm_source=feedburner&utm_medium=email&utm_campaign=Feed%3A+civic%2Fnou+%28CIVIC.MD+DailyAlert%21%29#sthash.Yiqa3o8F.dpuf

CC a decis: Limitarea excesivă a drepturilor persoanelor cu dizabilități este neconstituțională

Limitarea excesivă a drepturilor persoanelor cu dizabilități este neconstituțională. O hotărâre în acest sens a fost pronunțat astăzi de Curtea Constituțională care a anulat mai multe prevederi din Codul Civil și Codul de procedură civilă privind drepturile și libertățile persoanelor cu dizabilități mintale.

La originea cauzei se află sesizările depuse de către Avocatul poporului Mihail Cotorobai, deputații în Parlament Tudor Deliu, Octavian Grama și Grigore Cobzac, precum și excepțiile de neconstituționalitate ridicate de către avocatul Dumitru Sliusarenco în două dosare.

Prevederile contestate din Codul civil stabilesc că persoana, care în urma unei tulburări psihice (boli mintale sau deficiențe mintale) nu poate conștientiza sau dirija acțiunile sale, poate fi declarată incapabilă de către instanța de judecată iar asupra ei se instituie tutela. Totodată, potrivit prevederilor contestate din Codul de procedură civilă, adulții declarați incapabili nu își pot apăra în instanță de sine stătător drepturile, libertățile și interesele legitime, cererile depuse de către aceștia nu sunt examinate de către instanța de judecată, fiind restituite sau scoase de pe rol, iar actele de procedură efectuate de aceștia sunt lovite de nulitate. La fel, cererea de declarare a incapacității de exercițiu poate fi examinată fără audierea persoanei. Autorii sesizărilor au pretins că prevederile contestate restrâng drepturile și libertățile persoanelor cu dizabilități.

De cealaltă parte, Curtea a menționat că tutela reprezintă acea măsură de protecție care trebuie să fie luată în ultimă instanță, după epuizarea altor măsuri mai puțin restrictive, și doar în cazurile în care instituirea unei asemenea măsuri este inerentă protecției persoanei lipsită de discernământ.

De asemenea, Curtea a constatat că instituția tutelei, potrivit actualelor reglementări, privează persoana în totalitate de dreptul de a întreprinde în nume propriu orice acțiune minoră care ar viza-o, inclusiv de dreptul de a se adresa în instanța de judecată.

Hotărârea Curții Constituționale este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac și intră în vigoare la data adoptării.

Sursa: <http://jurnal.md/ro/justitie/2016/11/17/cc-a-decis-limitarea-excesiva-a-drepturilor-persoanelor-cu-dizabilitati-este-neconstitutionala/>

Nivelul de accesibilitate al clădirii Parlamentului, testat de un grup de persoane în scaune cu roțile.

Ce note a primit clădirea renovată ?!

Accesibilitatea clădirii Parlamentului și incluziunea socială au fost discutate în timpul vizitei unui grup de persoane cu necesități speciale, astăzi, la Parlament. Aceasta este prima vizită în clădirea renovată a Parlamentului a unui grup mare de persoane în scaune cu roțile. Vizitatorii au dat note bune accesibilității edificiului și facilităților existente pentru persoanele cu nevoi speciale în Parlament.

În particular, în prezent sunt instalate două ascensoare pe scări pentru persoanele cu dizabilități, care permit intrarea în Parlament și sala de ședințe. De asemenea, sunt construite băi pentru persoanele cu nevoi speciale și lifturi adaptate.

Vizitatorii au discutat cu deputata Valentina Buliga, care a anunțat că va sesiza Parlamentul în vederea constituirii unei comisii care să monitorizeze cum este implementată legislația referitoare la incluziunea socială a persoanelor cu nevoi speciale. Potrivit deputatei, normele existente sunt conforme practicilor europene, dar există anumite dificultăți de implementare.

Părțile au convenit ca din respectiva comisie să facă parte și reprezentanții persoanelor cu dizabilități, care vor supraveghea cum le sunt respectate drepturile, inclusiv vor verifica accesibilitatea în clădiri. „Voi pregăti un amendament pentru modificarea legislației și urmează ca Parlamentul, împreună cu Guvernul și autoritățile publice locale să găsească o soluție potrivită pentru nevoile speciale ale acestor persoane”, a menționat Valentina Buliga.

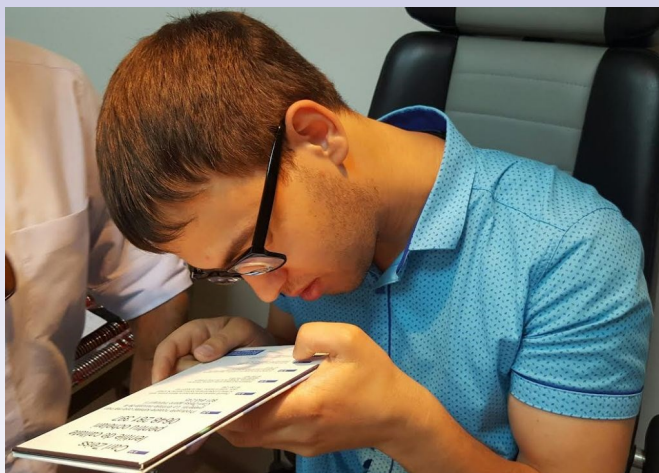
Inițiativa organizării vizitei aparține administrației Parlamentului, fiind lansată în ajunul Zilei internaționale a persoanelor cu dizabilități. Scopul vizitei a fost prezentarea oportunităților de vizitare a Parlamentului pentru toți locuitorii țării, dar și consultarea beneficiarilor pentru îmbunătățirea accesibilității clădirii, aflate în continuare în reconstrucție.

Sursa: http://www.realitatea.md/nivelul-de-accesibilitate-al-cladirii-parlamentului-testat-de-un-grup-de-persoane-in-scaune-cu-rotile-ce-note-a-primit-cladirea-renovata-galerie-foto_49108.html

„Datorită acestor ochelari, putem să ne trăim viața altfel”

„Copii ca fiul meu sunt mulți, dar nevăzuți de societate. Vrem ca să fie tipărite manuale, caiete pentru copiii cu vedere slabă, ca ei să poată învăța și la școală, ceea ce Ministerul Educației nu face”. În timp ce Centrul de reabilitare medico-socială pentru persoane cu vedere slabă „Low Vision” susținut de guvernul norvegian ajută persoanele cu vederea slabă din R. Moldova să se integreze mai ușor în societate, acordându-le gratis servicii medicale de calitate și tehnică prin intermediul căreia pot vedea și avea o viață normală, reprezentanții Ministerului Sănătății din R. Moldova nu sunt deschiși spre colaborare. Mai mult, ONG-ul norvegian achită statului Republica Moldova chirie pentru spațiul în care activează, susține directoarea Centrului, Tatiana Ghidirimski. Reprezentanții centrului sunt în așteptarea unui acord de colaborare cu Ministerele Muncii, Protecției Sociale și Familiei și al Educației.

Potrivit ei, centrul și-a început activitatea în luna aprilie 2009, grație suportului și asistenței tehnice oferite de Organizația de Caritate „Hjelp Moldova” din Norvegia, susținuți de Ministerul de Externe al Norvegiei. Acesta prestează gratis servicii de reabilitare medico-socială pentru persoane cu vederea slabă. Până în prezent, a oferit peste 5600 de consultații, dintre care 3600 sunt cazuri primare, celelalte sunt cazuri secundare sau repetate.

Sistemul televizat cu circuit închis prezintă o cameră de luat vederi, ce se focalizează pe materialul pentru citit și transpune acest material ca imagine mărită pe un monitor. Sistemul televizat cu circuit închis este recomandat persoanelor cu vedere foarte scăzută cauzată de afecțiuni ca: retinopatie diabetică, atrofie parțială a nervului optic, degenerescențe maculare, cataractă, glaucom etc.

Pacienții „Low Vision” sunt persoane din toată republica ce au vederea mai joasă de 30%. Acestea ajung la centru prin recomandările medicilor oftalmologi. Dacă vederea lor nu poate fi îmbunătățită prin intermediul tratamentului medicamentos, chirurgical, persoanele cu vedere slabă au nevoie de dispozitive de corecție optică și ajutor vizual.

Grație dispozitivelor de corecție optică și ajutor vizual oferite pacienților cu vedere slabă din cadrul centrului, persoanele cu deficiențe de vedere au posibilitatea de a se integra în viața socială, reducându-se gradul de dependență de ceilalți membri ai societății, ne-a mai spus Ghidirimski.

Un monitor acasă și unul la școală

Venind la Centru, toate persoanele cu vedere slabă sunt supuse unui control minuțios prin diferite metode de examinări specifice. „Aici sunt teste de determinare a acuității vizuale la distanță, destinate persoanelor cu vedere slabă. În funcție de vederea pe care o are și de necesitățile pe care le prezintă, pacientului i se prescriu dispozitive de corecție optică și ajutor vizual.”

Pacienților cu o vedere mai slabă de 10% li se eliberează sisteme televizate cu circuit închis. Este un sistem care mărește imaginea de 60-80 de ori. De aceste sisteme oferite de guvernul norvegian au beneficiat 30 de copii, care au reușit să se încadreze în școli alături de semenii lor. Acești copii au câte un monitor acasă și unul la școală. „Dacă n-ar fi fost aceste aparate, copiii ar fi fost considerați orbi social pentru că nu-i ajută altceva nimic”, a relevat Tatiana Ghidirimschi.

De la ea aflăm că „pacienții slab văzători care ajung la centru nu sunt consultați doar o dată. Aceștia sunt consultați în dinamică, fiindu-le asigurată sustenabilitatea și continuitatea serviciilor ce le sunt prestate”. Astfel, 90% din persoanele cu vederea slabă relatează printre cele mai frecvente probleme faptul că nu pot citi, scrie, nu pot merge la magazin, să-și facă o mâncare. Și din cauza aceasta nu pot studia și lucra.

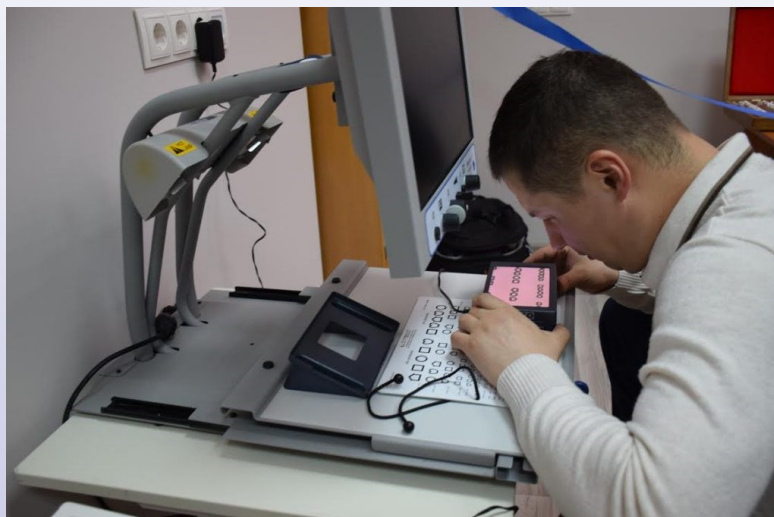
Au o altă viață datorită dispozitivelor oferite de Norvegia

Ruslan Chirtoacă (30 de ani) a ajuns la „Low Vision” la recomandarea medicului oftalmolog care -l cura. Are vederea de 12%. Din cauza vederii slabe, tânărul nu a încheiat studiile la un colegiu din Chișinău, n-a susținut examenele de Bac. S-a angajat în câmpul muncii, dar și acolo fără ajutor nu se descurca pentru că ochelarii achiziționați în R. Moldova nu-l ajutau să vadă mai bine. Și Evelina Crețu (25 de ani), studentă la master, a beneficiat și continuă să beneficieze de ajutorul Centrului. „Vederea mea a început să scadă încă la vârsta de nouă ani. În timpul liceului am auzit de această organizație norvegiană. Am mers acolo și am avut parte de un tratament bun. Mi-au dat un monitor cu ajutorul căruia învăț, pentru că ochelarii nu mă ajută și trăiesc altfel. Am vederea de 3%. Nu-mi imaginez ce aș face dacă n-aș putea învăța, iar aceste monitoare sunt scumpe și nu ne-am permite să le achiziționăm.”

Tatiana Ghidirimschi susține că ar vrea ca și statul Republica Moldova, și anume Ministerul Sănătății să se implice în activitatea centrului. „Am vrea să încheiem un acord de colaborare cu statul, în care să se vadă strict cine și ce ar putea face. Asta vor susținătorii din Norvegia. Să asigure statul în care activăm, ca să nu achite Norvegia încăperea unde activează centrul (5000 de lei lunar pentru 72 metri pătrați), pentru că oferă servicii de reabilitare pentru persoanele cu probleme de vedere, care sunt cetățeni moldoveni.

Conform datelor Biroului Național de Statistică, în Republica Moldova sunt 11 mii de oameni cu vedere slabă, dintre care 450 de copii. În realitate, numărul acestora este mult mai mare, a spus Ghidirimschi.

Sursa: <http://www.jc.md/datorita-acestor-ochelari-putem-sa-ne-traim-viata-altfel/>

Strigăt din lumea tăcerii: Trebuie oare să-mi scriu pe spate „Atenție! Sunt surdă!”?

Spre final de proiect „Abilitate versus Dizabilitate”, Ludmila Artemi una dintre coautorii lucrării „Omul din lumea tăcerii”, ne povestește despre experiența ei de viață, despre cum și-a pierdut auzul și care sunt provocările pe care este nevoită să le depășească.

– Ați pierdut capacitatea de auz în adolescență, cum ați învățat să vă descurcați „în liniște”?

– Mi-am pierdut auzul în anii adolescenței, cam pe la 11 sau 12 ani s-a întâmplat necazul. M-am lovit cu partea stângă a frunții într-un stâlp de beton armat (pilonul ce sprijină plafonul din holul școlii). Îmi amintesc vag că mi-am pierdut cunoștința, când mi-am simțit sângele

curgând pe față. Am ajuns la spital cu comoție cerebrală, iar după această a început țiuitul ori „bombăneală” din urechi și tot continue până în acest moment. Straniu, dar auzul nu era afectat dintr-o dată, a scăzut treptat și s-a observat defectul auditiv doar la lecțiile de limbă maternă la dictare orală. La vârstă de 13-14, ani deja eram surdă. Medicii au dat verdictul groaznic și nicio speranță să fie boală tratabilă: paralizia nervilor auditivi.

Cel mai mult eram afectată moral. M-am transformat într-o rebelă foarte neliniștită cu un comportament agresiv, grosolan, nu făceam față situației, anume din cauza tragediei. Părinții au trăit cu mine un adevărat infern.

Mulți ani m-a chinuit depresia, tristețea profundă, nu avem putere să-mi ridic capul. Îmi aduc aminte cum o doamnă mi-a zis că pășesc greu ca o bătrânică de vârsta a treia, deoarece nu-mi ridic picioarele. Deși aveam 15 ani pe atunci...

M-au ajutat prin bunătatea lor profesorii din școală, aveam sprijinul prietenilor, colegilor de clasă; verișorii veneau special să mă viziteze la spital și acasă. Din partea părinților, surorii mai mici nu aveam acest sprijin, le-a provocat multă suferință scăderea bruscă a auzului meu.

Trec relele cu timpul, trec. Fiind elevă ambițioasă și cu note bune, mi-am pus țelul să obțin rezultate excelente la absolvire. Și am reușit. În ultimele clase de școală m-am liniștit, m-am împăcat cu viața. Poate că m-am maturizat, sau poate că mi-am ascultat glasul interior ce mi-a șoptit că „mă așteaptă o viață frumoasă și fericită”.

– Care sunt provocările pe care trebuie să le depășiți zilnic?

– E o mare provocare să locuim în Moldova. Ca și mulți dintre noi, mă confrunt cu probleme financiare, supraviețuind ca prin minune de o zi pe alta. Mărturisesc, în tinerețe, fiind mamă cu copii mici, fiecare zi era o provocare. În prezent, programul meu zilnic e încărcat cu mai multe lucruri, mai multe ocupații, ce îmi fac viața mai ușoară. În așa fel uit și eu despre surditate.

Persistă niște situații, obstacole neprevăzute, din păcate. Mă refer la transportul nostru municipal, care mă sperie. Ambuteiaje kilometrice. În ultimul timp e mai problematic să sosesc la serviciu dimineața, și seara traficul e infernal.

Ca să nu mă simt torturată și să treacă mai rapid timpul, prinsă în blocaj, folosesc în tăcere niște afirmații pozitive, iar gândul mă duce departe gândul. Uneori se întâmplă să blochez ieșirea, iar pasagerii din spate se enervează, strigă. Această scenă se repetă aproape în fiecare zi. A fost un caz când un pasager furios, un bărbat mi-a călcat picioarele din răzbunare. La propriu, a luat și a sărit cu toată greutatea, vă închipuiți? Nu i-a trecut în minte că nu aud. Trebuie oare să-mi scriu pe spate „Atenție! Sunt surdă!”?

– Pe lângă greutăți, cu siguranță ați identificat și părți pozitive ale surdității. Care sunt acestea?

– În timpul URSS, aveam posibilitatea să lipsesc de la ședințe politizate și nesfârșite, am scăpat de multe ori de această obligație. Poate fi și acesta o ușurare pentru omul surd. Însă, știți care e cea mai pozitivă parte a surdității? Limbajul mimico-gestual, mai precis practicarea lui reală. Acest vorbit neobișnuit pentru auzitori, în multe privințe m-a schimbat și pe mine.

Aveam 22 de ani și nu cunoșteam deloc limbajul semnelor. Când mi-am ocolit stânjenirea de a „flutura necivilizat” mâinile și am arătat prima dată un semn aproape de ochii interlocutorului, am simțit ceva magic-minunat. De parcă imediat am făcut un salt în altă dimensiune, am trecut peste niște granițe, am uitat toate noțiunile, au dispărut cunoștințele în formă scrisă și adunate în subconștient, categoriile limitate vizavi de timp-spațiu... Am simțit un lucru foarte ciudat, că sunt aproape de Creator, ori că-s aceea Stăpână a Universului ce printr-o mișcare ușoară, doar cu degetele mâinilor, își creează Pământul, Soarele, copaci, case, planete, stelele și constelații în Cosmos... Uimitor! Pe parcursul vieții, am cunoscut mai bine colectivitatea surzilor, pot să afirm categoric, că ei sunt ființe extraordinare, în ciuda handicapului, ei nu sunt persoane bolnave, înapoiate crede populația majoritară. Omul surdomut, având un limbaj și cultură proprie, are o viață independentă, se autoapreciază, își recunoaște valoarea sa proprie, precum și demnitatea sa umană.

– Aveți prieteni care sunt fără deficiențe auditive? Au învățat aceștia de dragul dvs. limbajul semnelor?

– Viața mi-a dat un dar, să cunosc două lumi diferite: lumea persoanelor cu deficiențe auditive și lumea auzitorilor. Așa s-a întâmplat. Sunt fericită, mă consider împlinită. Muncesc în două locuri, multe decenii la Biblioteca Națională a RM, unde am prieteni fără deficiențe auditive. M-am împrietenit cu persoane deosebite la alt job, în comunitatea surzilor, la Casa Republicană de Cultură a Surzilor din Moldova. Din fericire, prietenii mei auzitori nu au nevoie să învețe limbajul semnelor, comunicăm ușor, deoarece eu am învățat labiolectura (cititul de pe buze). În cazul persoanelor necunoscute, cititul de pe buze este mai greu. Îmi trebuie să comunic cu ei în medie 2 săptămâni, ca să însușesc felul lor de vorbire, deci îmi trebuie timp să mă obișnuiesc cu mișcările specifice ale buzelor lor. Feciorii mei au învățat dactilemele (alfabetul rus), special pentru a comunica cu tatăl lor surdomut. Odată, era pornită să învețe limbajul mimico-gestual șefa mea de la Biblioteca Națională, era atrasă de mișcările fascinante, de frumusețea gesturilor, semnelor, însă tot a amânat din lipsa timpului liber.

– Ați cunoscut persoane care au reușit să-și recupereze auzul? Cum s-a schimbat percepția lor asupra lumii înconjurătoare?

– Cu surzenia temporară s-a confruntat tatăl meu din cauza dopului de ceară. Țin minte momentul când i-a fost tratată urechea, eram alături. A sărit de bucurie, a exclamat cu glas tare „Aud! Ura!”. Era foarte fericit, doar emoții, emoții, nimic altceva, percepția lui asupra lumii nu prea s-a schimbat. Doar dacă nu luăm în considerare că eu deja eram surdă, și cum apoi tata m-a privit în față...

Pentru a citi întregul interviu puteți accesa următorul link <http://www.moldova.org/strigat-din-lumea-tacerii-trebuie-oare-sa-mi-scriu-pe-spate-atentie-sunt-surda/>

Se majorează alocațiile lunare pentru întreținerea copiilor rămași fără ocrotire părintească!

Începând cu **1 ianuarie 2017**, alocația lunară pentru copiii plasați în serviciul casă de tip familial va crește cu 100 lei, constituind 750 lei lunar. În plus, alocația pentru întreținerea copilului în serviciul asistență parentală profesionistă va fi mărită până la 31 lei pe zi.

Acesta după ce Guvernul a aprobat miercuri, 28 decembrie, o decizie privind majorarea indemnizațiilor sociale. Costul majorărilor este de peste un milion de lei și va fi acoperit din bugetele administrațiilor publice locale.

Tot astăzi, Executivul a aprobat Regulamentul privind modul de stabilire și plată a ajutorului material unic pentru însănătoșirea persoanelor care au avut de suferit de pe urma catastrofei de la Centrala Atomoelectrică Cernobîl.

Astfel, cuantumul ajutorului material va fi determinat reieșind din salariul mediu lunar pe țară stabilit pentru anul precedent și va fi stabilit în funcție de gradul dizabilității și perioada participării persoanelor la lichidarea urmărilor avariei de la Cernobîl.

Prin urmare, câte două salarii medii vor primi persoanele cu dizabilități severe, accentuate și medii, 1,5 salarii medii – angajații subdiviziunilor de risc care au rămas cu dizabilități de pe urma avariei.

În timp ce persoanele care au participat la lichidarea consecințelor avariei de la CAE Cernobîl în anii 1986 -1987 vor primi câte un salariu mediu, iar cei delegați în perioada anilor 1988 – 1990 vor primi ajutor material în valoare de 50% din salariul mediu lunar pe țară pentru anul precedent.

Sursa: <http://www.moldova.org/se-majoreaza-alocatiile-lunare-pentru-intretinerea-copiilor-ramasi-fara-ocrotire-parinteasca/>

Serviciul de integrare socio-profesională va îmbunătăți șansele și condițiile de viață ale tinerilor defavorizați

Ministra Muncii, Protecției Sociale și Familiei, Stela Grigoraș a avut astăzi, 26 decembrie 2016, o discuție cu reprezentanții Asociației "Demos" din Edineț la care au vorbit despre implementarea la nivel local a serviciului de integrare socio-profesională a tinerilor defavorizați.

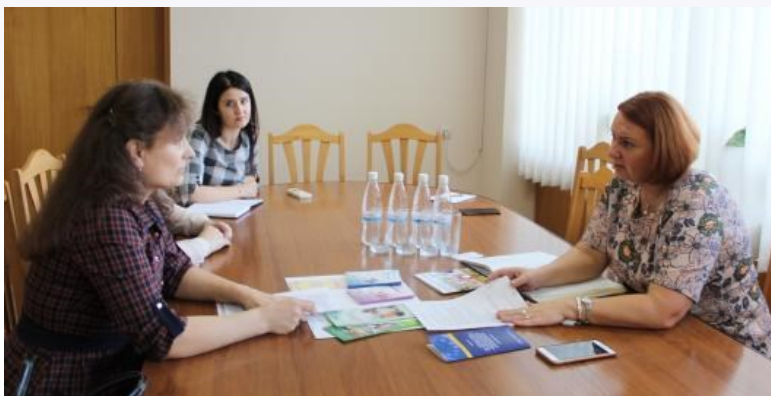
Scopul serviciului este de a îmbunătăți șansele și condițiile de viață ale tinerilor defavorizați, prin integrarea lor socio-profesională.

Stela Grigoraș a asigurat reprezentanții Asociației "Demos" că integrarea socio-profesională a tinerilor, inclusiv a celor defavorizați este prevăzută în noua Strategie de ocupare a forței de muncă, cât și în politicile de asistență socială a populației promovate de către minister.

Colaborarea dintre minister și rețeaua informală de prestatori ai acestui serviciu pe de o parte, și conlucrarea ambelor părți cu autoritățile publice locale, pe de altă parte, va spori punerea în practică a cadrului normativ în domeniu.

Sursa:

<http://www.mmpsf.gov.md/ro/content/serviciul-de-integrare-socio-profesionala-va-imbunatat-sansele-si-conditiile-de-viata-ale>

Începând cu **1 ianuarie 2017**, cele două

Două prestații pentru călătorii în transportul în comun vor fi comasate în una singură - compensația pentru serviciile de transport

prestații pentru călătorii în transportul în comun vor fi comasate în una singură - compensația pentru serviciile de transport. În acest sens, cabinetul de miniștri a aprobat astăzi, 21 decembrie 2016, proiectul Hotărârii Guvernului "Privind aprobarea Regulamentului cu privire la modul de stabilire și plată a compensației pentru serviciile de transport".

Prin acest proiect, Ministerul Muncii, Protecției Sociale și Familiei propune comasarea a două prestații pentru persoanele cu dizabilități. Astfel, compensația pentru călătorii în transportul în comun urban, suburban și interurban și compensația anuală pentru cheltuielile de deservire cu transport, au fost comasate într-o singură prestație - compensația pentru serviciile de transport. Aceste compensații se stabilesc de către structurile teritoriale de asistență socială, iar mijloacele financiare se alocă din bugetul de stat prin transferuri cu destinație specială către bugetele unităților administrativ-teritoriale de nivelul al doilea.

Promovarea proiectului de Hotărâre nu atrage după sine cheltuieli financiare suplimentare, din contra, va eficientiza și simplifica procesul de acordarea prestațiilor, diminuând cheltuielile de administrare. La estimarea Cadrului bugetar pe termen mediu pentru anii 2017-2019 au fost prevăzute mijloace financiare, în acest scop, în sumă de 76,1 mil. lei anual pentru circa 181714 beneficiari. Sursa: <http://www.mmpsf.gov.md/ro/content/doua-prestatii-pentru-calatorii-transportul-comun-vor-fi-comasate-una-singura-compensatia>

Centrul „Low Vision” urează tuturor beneficiarilor sărbători fericite La mulți ani și un An Nou prosper!!!

Emoție și bucurie mare la serbarea de Anul Nou. Cu ocazia serbării de Anul Nou, la 27 decembrie 2016, Centrul „Low Vision” a adunat în jurul bradului mulți copii și părinții lor, beneficiari ai Centrului, alături de Moș Crăciun și Crăciuniță.

Prezenți la manifestare, cei peste 40 de copii cu deficiențe de vedere, de pe ambele maluri ale Nistrului, cu multă emoție au recitat poezii, au interpretat colinde, urături și

melodii la fluier și acordeon, dar și au dansat în jurul Pomului de Iarnă. Părinții acestora s-au bucurat de oportunitatea ca odraslele lor să se expună în public, așa cum unii dintre ei n-au mai făcut-o niciodată. În compania Moșului Bun se simțea dezinvoltura, vioiciunea și marea bucurie pe chipul copiilor, iar la final, efortul lor a fost răsplătit cu cadouri.

Evenimentul a fost organizat de Centrul „Low Vision”, în parteneriat cu Oficiul pentru Drepturile Omului în Moldova, „Hjelp Moldova” (Norvegia), întreprinderea individuală „Colvas” și a avut loc în sala mare a IS CREPOR din Chișinău. Acesta a fost posibil și grație premiului ONU pentru Drepturile Omului în Moldova, oferit Centrului „Low Vision” pentru activitate remarcabilă privind incluziunea socială a persoanelor cu deficiențe de vedere de pe ambele maluri ale Nistrului.

Cu acest prilej, echipa Centrului „Low Vision” vă urează sărbători fericite și un An Nou prosper! La mulți ani!

Sursa: <https://www.facebook.com/photo.php?>

realizările notabile în domeniul drepturilor omului

Organizația Națiunilor Unite în Moldova a premiat realizările remarcabile în domeniul drepturilor omului în Republica Moldova în 2016. Organizată începând cu 2004 în fiecare an cu ocazia Zilei Internaționale a Drepturilor Omului, Gala Premiilor ONU are drept scop evidențierea și premiarea celor mai valoroase, inovatoare, eficiente și participative inițiative și acțiuni de apărare și promovare a drepturilor omului în Moldova. „La acest eveniment, celebrăm campioni noștri - organizațiile și persoanele care au dat dovadă de curaj, creativitate și perseverență în promovarea drepturilor omului în Republica Moldova. Ei sunt campionii care i-au inspirat și care îi pot motiva și pe mai mulți”, a afirmat

mat coordonatoarea rezidentă ONU și reprezentanta permanentă PNUD în Moldova, Dafina Gercheva.

Ediția din 2016 a inclus șase premii pentru realizări importante în domeniul drepturilor omului:

-Asociația LOW VISION, pentru activitatea sa remarcabilă privind incluziunea socială a persoanelor cu deficiențe de vedere de pe ambele maluri ale Nistrului;

-Asociația Keystone International în Republica Moldova, pentru suportul

remarcabil în dezvoltarea serviciilor comunitare pentru persoanele cu dizabilități intelectuale și psihosociale

-Dmitry Kuzuk, pentru activitatea sa remarcabilă în incluziunea socială și lupta împotriva stereotipurilor, prejudecăților și discriminării persoanelor cu dizabilități

-Canal Regional, pentru seria de talk-show-uri „Șanse Egale” cu privire la drepturile omului și grupurile discriminate din Republica Moldova

-Natalia Vozian, pentru inițiativa sa curajoasă și inovatoare DARE Leaders Academy, primul program de liderism pentru persoanele cu dizabilități din Republica Moldova

-Centrul de Resurse Juridice din Moldova, pentru contribuția substanțială în reformarea sectorului justiției, precum și la îmbunătățirea legislației naționale privind finanțarea publică a organizațiilor non-guvernamentale (Legea 2%)

Premianții au fost selectați în urma unui concurs deschis, la care au fost depuse 24 candidaturi. Nominalizările au fost ulterior examinate de un Comitet de experți din care fac parte parteneri de dezvoltare și reprezentanți ai societății civile, inclusiv din UTA Găgăuzia și regiunea transnistreană.

Printre criteriile utilizate în procesul de evaluare au fost creativitatea, perseverența, devotamentul și curajul demonstrat în promovarea drepturilor omului, precum și impactul acestor acțiuni asupra vieții oamenilor. La următoarea

etapă, un Consiliu format din 6 reprezentanți ai ONU, instituțiilor din domeniul drepturilor omului și partenerilor de dezvoltare au aprobat acordarea premiilor.

Sursa: <http://agora.md/stiri/25754/gala-premiilor-onu-2016-au-fost-premiat-realizarile-notabile-in-domeniul-drepturilor-omului>

Gala RemarcAbilitate a premiat angajatorii care au luat la muncă persoane cu nevoi speciale

Cinci companii au fost premiate pentru că au angajat persoane cu nevoi speciale. Acțiunea, ce este o normalitate în alte state, la noi este o noutate. Pentru faptul că au întins o mână de ajutor s-au ales cu trofee și diplome în cadrul “Galei RemarcAbilitate”.

Luca Anatolie este proprietarul unei companii de textile din Republica Moldova a luat premiul la categoria “Angajatorul remarcabil pentru angajarea persoanelor cu dizabilități prin angajarea asistată”. La compania pe care o conduce a angajat două tinere. Una dintre ele este și Anastasia. ANASTASIA: Împachetez ață de broderie în pachete de diferite culori. Apoi le punem eticheta și se duc mai departe în magazine. – Cât de greu ți-ai găsit locul de muncă? – Destul de greu, dar domnul Anatol mi-a întins mână și m-a primit să lucrez la el. I-a plăcut cum eu lucrez.

LUCA ANATOLIE, proprietar fabric: Anastasia e tare glumeață, veselă. E interesant cu ea, are multe slogane. Ne motivează și așteptăm propuneri în continuare că o să mai angajăm oameni cu nevoi speciale. S-a ales cu laude și un hotel de lux din Capitală. Angajatorii spun că tinerii sunt speciali în colectivul de muncă nu datorită deficiențelor, ci pentru entuziasmul și responsabilitatea de care dau dovadă.

MARINA ANDRIUCĂ, reprezentant hotel: Șase persoane cu nevoi speciale în compania noastră. Una chiar acum recent am luat la 3-4 decembrie. Suntem mândri de acești oameni. Avem îngrijitori spații hoteliere, chelneri, avem deservire sanitară.

Potrivit legii, angajatorii sunt obligați să atingă cota de 5 % privind angajarea persoanelor cu diverse deficiențe. Experții spun însă că norma legală nu e respectată.

VEACESLAV BALAN, coordonator național drepturile omului, Oficiul ONU.

Încă nu am ajuns la situația în care mașinăria statului să asigure implementare acestei cote. Astfel de exemple pozitive devine o forță motrice a acestei mișcări spre egalitate.

Conducerea ministerului Muncii și Protecției Sociale spune că va fi promovată mai intens incluziunea socială, prin intermediul Strategiei pentru Ocuparea Forței de Muncă care este deja în proces de promovare la nivel de Guvern. Chiar și așa, mici pași în acest sens sunt făcuți.

STELA GRIGORAȘ, ministrul Muncii, Protecției Sociale și Familiei: Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă a reușit să angajeze suplimentar o echipă de 86 persoane care au responsabilitatea de a ajuta persoanele cu dizabilități care se află în situația de șomaj.

Gala RemarcAbilitate este la a doua ediție. Evenimentul face parte dintr-o serie de acțiuni organizate cu ocazia marcării Zilei Internaționale a Persoanelor cu Dizabilități.

Sursa: <http://moldova9.com/2016/12/08/gala-remarcabilitate-a-premiat-angajatorii-care-au-luat-la-munca-persoane-cu-nevoi-speciale/>

Discuție neformală cu activiștii drepturilor omului: Statul ar trebui să-și asume responsabilitatea de a susține serviciile sociale

Situația privind drepturile omului în anul 2016 și realizările persoanelor premiate la Gala ONU au constituit subiectele discutate în cadrul unei discuții neformale, organizată de Centrul pentru Jurnalism Independent și ONU Moldova, vineri, 9 decembrie. La eveniment au participat jurnaliști care scriu despre drepturile omului, reprezentanți ai ONU ai Centrului pentru Jurnalism Independent.

Olesea Perean, ofițera națională pentru drepturile omului la Oficiul ONU pentru Drepturile Omului, a menționat importanța acestui eveniment anual, apreciind eforturile societății civile în domeniul drepturilor omului, care, de multe ori, acordă servicii pe care ar trebui să le ofere statul. În opinia Olesei Perean, aprecierea acestor eforturi este esențială pentru continuitatea proiectelor realizate de organizațiile neguvernamentale. Premianții invitați la eveniment au povestit despre proiectele pe care le-au implementat și rezultatele obținute, dar și despre provocările cu care se confruntă zi de zi. Una din cele mai mari dificultăți este comunicarea cu structurile statului, reprezentanții cărora adesea refuză să susțină inițiativele societății civile. O problemă este și bugetul de stat destinat serviciilor sociale, care este foarte limitat.

În context, Natalia Vozian, coordonatoarea inițiativei DARE2Change, a comunicat că a reușit să depășească astfel de probleme doar beneficiind de susținerea unor donatori și a mediului de afaceri.

Natalia Cojocar, de la Keystone Moldova, a relatat că o soluție care le-a permis să acopere o parte din cheltuielile necesare a constat în inițierea activităților de antreprenariat social cu ajutorul beneficiarilor. Totuși, au rămas alte probleme de soluționat, cum ar fi lipsa cunoștințelor și abilităților de lucru cu persoanele cu dizabilități sau fluctuația mare de specialiști. Din cauza că aceștia pleacă din sistemul administrației publice, instituția este nevoită să investească în organizarea activităților de instruire continue.

”Noi trebuie să solicităm autorităților să-și asume responsabilitatea de a susține serviciile sociale”, a menționat Hans B. Bahhenteig, reprezentantul organizației Low Vision. În opinia sa, în momentul în care donatorii străini nu ar mai susține activitățile societății civile, statul ar trebui să fie pregătit să le acorde tot sprijinul.

Participanții la eveniment au îndemnat jurnaliștii să acorde o atenție mai mare domeniului drepturilor omului și să reflecte pe larg problemele cu care se confruntă diferite categorii sociale.

Evenimentul a avut loc cu sprijinul Organizației Națiunilor Unite în Moldova.

Sursa:

<http://media-azi.md/ro/stiri/discu%C8%9Bie-neformal%C4%83-cu-activi%C8%99tii-drepturilor-omului-statul-ar-trebuie-s%C4%83-%C8%99i-asume>

Conferință Națională

”Autismul – provocări și soluții pentru Republica Moldova”

La 14 decembrie 2016, în incinta Summit Events, a avut loc Conferința Națională intitulată ”Autismul – provocări și soluții pentru Republica Moldova”. Conferința a fost organizată la inițiativa AO SOS Autism în parteneriat cu AO FEDRA (Federația Pentru Drepturi și Resurse a Persoanelor cu Tulburări din Spectrul Autist) din RM cu suportul financiar acordat de IM Swedish Development Partner și Fundația Est-Europeană.

Conferința a avut drept scop plasarea pe agenda curentă a autorităților publice a problemelor cu care se confruntă persoanele cu autism din Moldova și lansarea AO FEDRA ca voce consolidată a tuturor Asociațiilor Obștești fondate de părinți dar și de specialiști, care se ocupă de drepturile persoanelor cu autism.

”Îmi doresc mult să îmbunătățim calitatea vieții persoanelor cu TSA prin diagnosticare precoce, tratament și terapie, recuperare și incluziune educațională și socială. Cred cu tărie că acest lucru poate fi realizat prin schimbarea percepțiilor propriilor noștri cetățeni asupra persoanelor care sunt diferite de noi, dar care au nevoie de mai multă atenție din partea celor dragi pentru o viață plină și decentă, cu oportunități de dezvoltare personală și integrați pe deplin în societate”, a declarat Liliana Palihovici, Vicepreședinte al Parlamentului Republicii Moldova.

”Ne dorim ca FEDRA să devină vocea unică, cu greutate în vederea promovării, monitorizării drepturilor persoanelor cu autism. Un alt obiectiv al acestei Asociații ar fi responsabilizarea autorităților statale de a crea un cadru normativ favorabil, nediscriminatoriu pentru această categorie de persoane. Pe parcursul anului care vine vom întreprinde acțiuni de lobby și advocacy pentru modificarea legislației privind drepturile persoanelor cu autism. Vom scrie petiții, vom elabora strategii, vom sensibiliza publicul larg. Într-un cuvânt, avem planuri mărețe”, a menționat Aliona Dumitraș, director executiv AO FEDRA din RM.

În prezent, în lume, 1 din 68 de copii se nasc cu această tulburare, care afectează capacitatea de socializare, se caracterizează prin comportamente obsesiv-repetitive, stereotipii.

În Republica Moldova, datele statistice din 2015 arată existența a 277 persoane cu autism, dar Asociațiile Obștești afirmă că numărul acestora este cu mult mai mare.

Acest eveniment este realizat de „SOS Autism” cu suportul Fundației Est-Europene, din resursele acordate de Guvernul Suediei prin intermediul Agenției Suedeze pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională (Sida) și Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA în colaborare cu IM Swedish Development Partner.

Sursa: <https://www.facebook.com/sosautismmoldova/>

Probleme și perspective privind realizarea drepturilor electorale ale persoanelor cu dizabilități în Republica

Alianța INFONET, în parteneriat cu Asociația MOTIVAȚIE din Moldova, Asociația Surzilor din Moldova, Centrul de Reabilitare Medico-Socială pentru Persoane cu Vedere Slabă „Low Vision”, au desfășurat la data de 29 decembrie 2016, masa rotundă de evaluare a proiectului „Politici sociale pentru realizarea drepturilor electorale ale persoanelor cu dizabilități”, evenimentul a avut loc în incinta Summit Events (strada Tighina, 49/3, municipiul Chișinău).

Proiectul s-a desfășurat pe durata a 3 luni a avut drept scop ajustarea politicilor sociale pentru eficientizarea cheltuielilor publice și aprofundarea drepturilor omului prin sporirea accesibilității persoanelor cu dizabilități la procesele electorale..

Pentru informații suplimentare despre proiect - http://www.infonet.md/?page_id=1327

Redactori: Ion Ciobanu și Mariana Țibulac-Ciobanu

Chișinău – 2016

EMBASSY OF FINLAND
BUCHAREST

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

Swiss Agency for Development
and Cooperation SDC
Agenția Elvețiană pentru
Dezvoltare și Cooperare

SWEDEN

Danida

Acest buletin a fost elaborat cu suportul informativ AOPD în cadrul Proiectului „Parteneriate pentru incluziunea persoanelor cu dizabilități”, implementat de Alianța Organizațiilor pentru Persoanele cu Dizabilități în cadrul Programului „Inițiativă Comună de Promovare a Oportunităților Egale” implementat de Fundația Est Europeană și Centrul Parteneriat pentru Dezvoltare din resursele acordate de Agenția Elvețiană pentru Dezvoltare și Cooperare, Guvernul Suediei și de Ministerul Afacerilor Externe al Danemarcei/DANIDA și al proiectului „Advocacy pentru incluziunea socială a persoanelor cu dizabilități de auz”, implementat de de Alianța INFONET, în parteneriat cu Asociația Surzilor din Republica Moldova, cu suportul financiar al Ambasadei Finlandei la București.

Opiniile exprimate aparțin autorilor și nu reflectă neapărat punctul de vedere al donatorilor.